

SILJEÅSEN

Richard Gothes uppsats om Siljeåsens äldsta historia är inte bara lättläst utan också full av intressanta detaljer. Han berättar, att den förste åbon i Siljeåsen hette Olof Pålsson (Sil 140) och att denne Olof förmodligen var son till Pål Andersson i Alanäset. Första året är Olof Pålsson inte skriven i Siljeåsen utan i Alanäset, där han är antecknad som "inhyses" och "nybyggare". Den 15 april 1695 fick han landshövdingens resolution om nybygget i Siljeåsen. I kyrktiondelängden 1696 får vi det dystra beskedet "Olof Pålsson, 1695 sig nedersatt, har ingen säd". I jordeboken är han antecknad för 15 frihetsår. Han skall inte behöva betala skatt förrän 1710. Detta hindrar inte att han redan år 1700 införes i skattelängderna som "tilllöcht" = skattlagd. Han får liksom övriga finntorpare kring Flåsjön skatta för 1/4 mantal. Att Olof Pålsson fick så få års skattefrihet, skulle enligt Gothe bero på att han ännu 1699 inte fått ut sin resolution.

Olof Pålsson blev inte någon långvarig ägare av nybygget i Siljeåsen. Man vet inte vart han tog vägen, men antagligen dog han strax efter sekelskiftet. Enligt domboken år 1700 tvistade han och finnen Per Jonsson i Alanäset (Al 82) med landsmannen Pål Jöransson i Ringvattnet (Ri 42) om fisket "västerut i Flåsjön, där norra strömmen från fiellen infaller". Det måste vara Fånån som avses, och det berättas att sikfisket här gav stora fångster. Bönderna kring Strömsund hade fiskat där under avradstiden, och de hade vid ett senare tillfälle försökt att återfå denna rätt. Men Erik Jonsson i Ringvattnet hade hjälpt Flåsjöbönderna, så att de fått behålla sitt fiske, och som tack för denna hjälp hade han blivit lovad halva fiskerätten. Troligen hade Erik Jonsson lovat sin måg Pål Jöransson att också han skulle få fiska vid Fånån. Men hur tvisten mellan honom och de två ovannämnda finnarna slutade är inte bekant.

I 1704 års jordebok är en ny åbo antecknad i Siljeåsen. Det är Olof Abrahamsson som tidigare brukat ett av de fem hemmanen i Gärde. Antagligen hade han köpt siljeåsgården av Olof Pålssons änka. Själv flyttade änkan över till andra sidan Flåsjön, där hon anlade ett nytt torp. Hon och Olof Pålsson hade tre barn. En dotter Märta gifte sig med Per, en son till Olof Abrahamsson. Men även hon blev änka och flyttade då tillbaka till sin mor, berättas det.

Olof Abrahamsson var ingen ungdom, när han flyttade till Siljeåsen. I 1714 års jordebok kallas han "den utgamble mannen". Han var gift med Ingrid Danielsdotter från Hillsand. Det var hans andra hustru. Olof Abrahamsson flyttade snart tillbaka till Gärde, där han köpte ett hemman på 1½ tunnland av Anders Karlsson i Bredgård. Olof Abrahamsson dog 1723 (Sil 4). Hans hustru Ingrid flyttade efter mannens död först till Hillsand och sedan till Öhn, där hon dog utfattig.

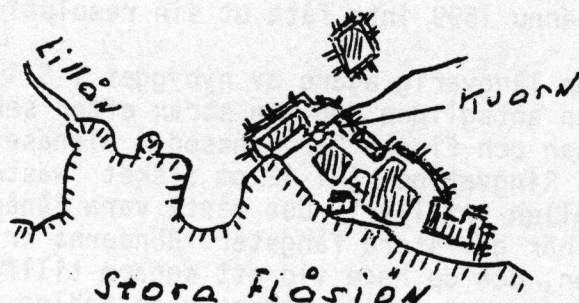
Två av Olof Abrahamssons söner stannade kvar i Siljeåsen. Det var Per och Erik Olofsson. Båda är antecknade som faddrar i kyrkböckerna, och i domböckerna är de också omnämnda. Per gifte sig med en dotter till Olof Pålsson (Sil 120). Ett par år omkring 1715 står han antecknad som brukare av Siljeåstorpet.

Redan före finnarnas ankomst var "Sälåsskalet", dalgången längs Fallån, en bra jakt- och fångstplats för älg. Ibland blev det bråk om jakten, och då kunde också samerna vara inblandade. Tre lappskatteländ, Mellanskogs- Orrnäs- och Badstugunäs-fjällen, gränsade nämligen till Siljeåstorpet. Vid 1718 års ting anklagades Per Olofsson för att med samers och andra intressenters hjälp ha tjuvskjutit 7 älgar. De andra intressenterna var troligen finar. Första dagen sköt samerna tre älgar, och den andra dagen sköt de fyra. Det blev dryga böter för Per. För att slippa från böterna flyttade Per med familj och lösöre till Norge. Men han kom tillbaka. 1723 är familjen bosatt i Jonsgård.

Brodern Erik Olofsson beskyldes för okyrklighet. Han får böta. Men vi skall komma ihåg, att det var långt till Ströms kyrka. Väglost var det också.

På Hammerdalstinget 1725 bestämdes, att Erik skall svara för skatterna för Siljeåsen åren 1720-1722.

Medan Olof Abrahamsson var ägare till Siljeåsen, blev torpet avritat och beskrivet av lantmätaren Nils Spole. Detta skedde 1714:

Första finngården i
Siljeåsen efter
Nils Spoles karta 1714.

Beskrivning:

Cronones nybygge Selyåhsen är på landshövding Gustaf Frölichs tillstånd den 15 april 1695 uptaget af finnen Olof Pahlsson på 15 frihetsår. Åbo: Olof Abrahamsson, som nybygget nu besitter. Åkerland: röd och vitmulljord, med små skierf- eller klappursten beblandad. Stort tillfälle har ägaren att utvudga åkerlandet, så inom som utom stängseln, dock kan en del därav vara frostnämt. Trädes ganska litet. Starslått till 30 lass. Stort tillfälle att förmera hästslåtten förmedels flitigt arbete. Skog, avvitrerad av kronans allmänning, finnes här nog stor, men är kring torpet mest av skadlig skogseld fördärvad till stor och ogemen skada. På södra sidan om sjön är någon svedjeskog behållen. Ett oförligneligt mulbete och boskapsföda är jämväl här vid Selljeåsen samt näver- och lövtäkt, barklopp, timmerfång och vedbrand är att tillgå. Djurfång förrän skogselden övergick, har varit vacker, men sedan intet värde, allenast med bössa, vad därmed kan vankas. En liten bäckekvarn i åkren, med höst- och vårvattnet bruklig, elliest gott kvarnställe i Selljås Lillån att tillgå. Ingen humlegård är ännu anlagd. Fiske med not och nät i Stora Flåsjön till husbehov och något till avsalu av sik och torrfisk. Har en elak kyrkoväg så vinter som sommar, att man med stor möda av foten där framkommer. Flera lägenheter inga."

1723 bor en ny finne i Siljeåsen. Han heter Jakob Nilsson och är från Rudsjö i Fjällsjö socken. Först flyttade han från Rudsjö till Gärde, där han köpte en gård

på 1 tunnland skatte av Olof Abrahamsson, som då bodde i Siljeåsen. Detta skedde 1706. Samma år den 1 jan gifte han sig med Sara Persdotter från Havsnäs. Sara var dotter till Per Persson i Havsnäs och hans hustru Märta Kristoffersdotter. Per Persson var från Jonsgård och hade köpt finntorpet i Havsnäs av Per Isaksson, en son till Isak Pedersson, grundläggare av Havsnäs by.

Jakob Nilsson blev 76 år gammal. I dödboken för 1747 står det: "1747 sept 13 begrovs gamle mannen Jakob Nilsson från Siljeåsen, 76 år 1 månad gammal". Hustrun Sara levde ytterligare 12 år. "1759, febr 11 dödde änkan Sara Persdotter i Siljeåsen av håll och styng, som begrovs den 25 samma månad; har levat 78 år.

Av barnen finns följande antecknade i församlingsboken: Nils, född 1705 och död den 6 dec. 1768, Erik född 1708, Märta född 1708 den 25 dec, och död 1793. Karin född 1711 och gift den 28 okt, med dragonen Per Johansson Wikman från Hammerdal. Per född 1719 och gift 1754 24 mars med Margareta Mickelsdotter från Alanäset och slutligen Sara född 1726 och död 1805.

Bröderna Nils och Per Jakobsson bosatte sig på södra sidan av Flåsjön. Deras nybygge kallades först Sörbyn eller Söderbyn. Först flyttade Nils till Sörbyn, men på grund av sjukdom överlät han sitt torp till Per.

På Per Jakobssons tid blev det flera gånger tvister med samerna på Orrnäs fjäll och Gissmundsnäs. Samerna hade ett brev från 1652 och enligt detta hade nybyggarna icke rätt att fiska i Gissmansvattnet. Per hade lagt bävernäst där. Han skylldes på att han inte vetat om ett förbud från 1721 att så göra, då han endast sedan 1737 bott i Sörbyn. Men inga ursäkter hjälpte. Per fick böta och måste lova att aldrig mera fiska i Gissmansvattnet. Men samerna å sin sida måste lova att se till sina renar, så att dessa ej trampade ner eller åt upp Per Jakobssons foder.

På 1751 års ting blir det gränsläggning mellan Siljeåsen och samerna. Mellanskogs- och Orrnäs fjäll säges ligga 7/8 mil västerut från kronotorpet. Första hörnmärket är Gissmansvattnet, "sedan i Sagdholmen av södra sidan, därifrån gentöver vattnet i ett stenmärke på norra sidan vid sjöstranden och så norrut över Gissmusnäsrumpen i Medforsen emellan Klingerselet och Storselet, äntligen i östnorr överst i Skalet i Tallhögen och sist i högsta landryggen". Denna gränsdragning godkändes av båda parter.

Per Persson fick resolution på ett nytt hemman den 1 febr 1764 med 20 frihetsår.

Den 7 sept 1789 skattlades hemmanet Siljeåsen n:r 1 till 2 7/8 och Siljeåsen n:r 2 till 1 1/8 samt Gubbhögen till ½ tunnland, tillsammans 5½ tunnland.